

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	5
-----------------------	----------

РОЗДІЛ 1. КОНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ЗАКОНОТВОРЧОГО ПРОЦЕСУ ЯК ПРЕДМЕТ ПОВОЄННОГО ВИБОРЧОГО ПРАВА	7
--	----------

1.1. Сутність визначення законотворчого процесу у повоєнному виборчому праві.....	7
1.2. Класифікаційна особливість повоєнного виборчого права	10
1.3. Воєнно-оборонна ідеологія як важливий принцип повоєнного виборчого права.....	11
<i>Контрольні питання до Розділу 1</i>	<i>16</i>
<i>Теми для рефератів до Розділу 1</i>	<i>16</i>

РОЗДІЛ 2. ФІШИНГОВІ ПОВІДОМЛЕННЯ ТА РОЗПІЗНАННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ ЯК КЕЙСОЛОГІЧНА ПАЛІТРА У ПОВОЄННОМУ ВИБОРЧОМУ ПРАВІ.....	17
---	-----------

2.1. Сутність та історичні мотиви кейсології в повоєнному виборчому праві.....	17
2.2. Класифікаційна специфіка кейсології.....	19
2.3. Кіберконтррозвідка як критерій вияву фішингових повідомлень у повоєнному виборчому праві	21
2.4. Метод власного спостереження як бойового досвіду та воєнних практик у кейсології виборчого права.....	22
2.5. Скомпрометовані та нескомпрометовані засоби у контексті кейсології виборчого права	25
2.6. Інформологічна модель кібердипломатії у кейсології виборчого права	35
<i>Контрольні питання до Розділу 2</i>	<i>39</i>
<i>Теми для рефератів до Розділу 2</i>	<i>39</i>
<i>Список використаних джерел до Розділу 2</i>	<i>40</i>

РОЗДІЛ 3. МЕРЕЖЕВЕ АДМІНІСТРУВАННЯ ЯК АКАУНТОЛОГІЧНІ КАНОНИ ПОВОЄННОГО ВИБОРЧОГО ПРАВА	41
---	-----------

3.1. Сутність цифрового облікового захисту в повоєнному виборчому праві.....	41
3.2. Риторика як семіотичний критерій конфіденційності в знаково-цифровій системі повоєнного виборчого права.....	43

3.2.1. Захист персональних даних у повоєнному виборчому праві.....	44
3.2.2. Основні правила щодо захисту персональних даних у повоєнному виборчому праві	54
3.3. Біометричні методи ідентифікації облікових даних як суб'єкта цифрової дії в повоєнному виборчому праві.....	65
3.4. Семіотика як знаково-пружинний механізм у міжнародних воєнних практиках виборчого права	84
3.5. Нова акаунтологічна особливість консульських послуг для українських осіб мобілізаційного віку, тимчасово перебуваючих за кордоном.....	86
3.6. Інтегральна оцінка ризику повоєнного виборчого права за умов російсько-української війни	87
3.7. Безпека повоєнного виборчого права: важливі ризики в ритейлі	88
3.8. Спекулятивні маніпуляції в анонімних акаунтах як каналах соціальних мереж та протидія російському агресору в системі повоєнного виборчого права	94
<i>Контрольні питання до Розділу 3</i>	<i>95</i>
<i>Теми для рефератів до Розділу 3</i>	<i>95</i>
<i>Список використаних джерел до Розділу 3</i>	<i>95</i>

РОЗДІЛ 4. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КІБЕРБЕЗПЕКИ У ПОВОЄННОМУ ВИБОРЧОМУ ПРАВІ..... 99

4.1. Особливості міжнародної фундації виборчої системи.....	99
4.2. Нормативно-правове регулювання кібербезпеки у повоєнному виборчому праві.....	107
4.3. Кібербезпека як провідна позиція віртуального середовища щодо повоєнного виборчого права у міжнародних рейтингах.....	113
<i>Контрольні питання до Розділу 4</i>	<i>116</i>
<i>Теми для рефератів до Розділу 4</i>	<i>116</i>
<i>Список використаних джерел до Розділу 4</i>	<i>117</i>

ПЕРЕДМОВА

На тлі російсько-української війни наступні вибори, які відбудуться після припинення або скасування воєнного стану є актуальним згідно демократії та Верховенства права. Саме відновлення діяльності демократичних інституцій негайно потребують обговорення та напрацювання інвестиційно-інноваційних проєктів та мудрих рішень.

Адже центральна виборча комісія вже в середині 2022 року схвалила пропозиції щодо вдосконалення законодавства України, цілесарямований на забезпечення організації підготовки та проведення виборів після припинення чи скасування воєнного стану в Україні. Означена пропозиція була надіслана Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування з метою розгляду та врахування під час підготовки відповідних законопроектів.

Проте, в умовах повномасштабної фази війни України з російським агресором вибори згідно Конституції в установлені строки не можуть бути організовані та проведені. Верховна Рада та Президент України згідно з положеннями Конституції мають продовжувати виконувати свої повноваження до дня складання присяги народними депутатами України і Головуючим держави, які будуть обрані на повоєнних виборах. Втім, варто окреслити, що в силу кіберсучасного світопорядку чільне місце посідають саме воєнні українські інтереси з огляду контролю та цивільного нагляду його громадськості. Тому, негайно постало модернізаційне питання розробки та подальшого доробку законодавчо-антикорупційної основи з метою проведення повоєнних виборів із урахуванням загроз для організації мудро народного волевиявлення.

У Законі про повоєнні вибори необхідно пропонувати концептуальне бачення щодо системи превентивних заходів як передбачуване використання під час проведення таких виборів

належного (якісного, надійного, фортеційного тощо) рівня споруд від аеродинамічних та ракетно-балістичних ударів з боку російського агресора. Адже вже деякі народні депутати України з відкритої трибуни на пленарних засіданнях Верховної Ради саме у прихованій формі мовлення занадто пропагують ту чи іншу критику в бік певних юридичних осіб як суб'єктів діючої державної влади. Все це свідчить уже про латентно підготовчий порядок організації відповідних осіб депутатського корпусу у повоєнний виборчий процес, використовуючи при цьому трибуну як мовного засобу в політичному гаслі.

Також застережено вбачати утворення додаткових закордонних виборчих дільниць, а також необхідно життєву можливість дострокового голосування. У зазначених приписах частини четвертої статті 83 Конституції України отримав закріплення принцип континуїтету (безперервності). Адже визначено, що склад парламенту, який обирається на основі загального, рівного і прямого виборчого права, за обставин дії воєнного стану, що виключає можливість проведення чергових виборів до нього, продовжує здійснювати свої визначення Основним Законом повноваження до дня першого засідання новообраного після завершення чи скасування воєнного стану.

З огляду на це, Конституційний Суд України наголошує на важливості дотримання в діяльності вищих органів влади в Україні принципу інституційної безперервності. Це означає, що органи державної влади, встановлені Основним Законом України, продовжують функціонувати в інтересах мудрості українського народу та реалізувати свої повноваження, виконувати завдання і функції, визначені у Конституції України, незалежно від цих змін, якщо тільки цими змінами не передбачено істотну (докорінну) зміну їх конституційного статусу, у тому числі їх ліквідацію.

Таким чином, від того, як демократично, прозоро і чесно будуть проведені повоєнні вибори, залежатиме подальша трансформація української держави до складу ЄС, а також уможливлення притоку в Україну іноземних інвестицій, відновлення економіки та забезпечення гідного рівня життя.

Від авторів

РОЗДІЛ 1.

КОНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ЗАКОНОТВОРЧОГО ПРОЦЕСУ ЯК ПРЕДМЕТ ПОВОЄННОГО ВИБОРЧОГО ПРАВА

1.1. Сутність визначення законотворчого процесу у повоєнному виборчому праві

У повоєнній Україні, коли російський ворог ступив на нашу рідну землю, законотворчий процес є надзвичайно складною справою щодо виборчих прав людини та громадянина. Це певна незалежна цілісність з його лексико-семантично змістовними і функціональними характеристиками, етапами формування та закономірностями розвитку.

При цьому, згідно Конституції України законотворчий процес має враховувати результати дії багатьох суб'єктів, а саме: від окремо взятої людини та громадянина як динамічного соціального організму на рівні держави та суспільства з його підсистемами – економічною, соціальною, політичною, культурною, кожна з яких має власну логіку розвитку. Тому, виходячи із традиційно усталених атрибутів законотворчого процесу, в якому аргументації є доволі переконливими, але дещо односторонніми, в повоєнному виборчому праві негайно мають додаватися нові аргументації, пов'язані з діяльністю країни.

Така інноваційна діяльність у правовому полі має бути перспективною, позбутою всіляких корупційних схем як змі-

на правил та норм висування кандидатів у народні депутати. А в ніякому разі політична партія не може висувати монобільшості в своїх рядах як списки незалежних депутатів, оскільки конституційна модель повоєнного виборчого права – це природний процес пропорційної системи. Не можна тут обійти і варіанти можливих відповідей правової системи на виклики, ризики і небезпеки, страхи і жахи глобалізованого світу, які постають у повоєнному виборчому праві.

Проте, визначальною субстанцією щодо законотворчого процесу в повоєнному виборчому праві має бути національноорієнтований вимір як захист національної ідентичності та національних інтересів. Іншими словами, застосовуючи юридичну лексику, варто усвідомлювати, що норми права мають послаблювати вплив негативних рис ментально-кров'яних рецепцій. Це колоніальний комплекс меншовартості та провінційності, інтровертна пасивність, загальна анархічність та аполітичність, суперечливість вдачі, емоційна заздрість, інтелектуальна нестача колективної волі і національності солідарності, недостатня компромісна налаштованість у конфліктних ситуаціях. Звідси є очевидним той факт, що законотворчий процес у повоєнному виборчому праві є важливим лейтмотивом формування громадянського суспільства, правової соціалізації індивіда, що утверджує поруч із традиційно класичними положеннями і постнекласичні інтелектуальні традиції як цілісність процесу продукування, виробництва та застосування закону відповідно до особливостей вітчизняного правового поля.

На жаль, в сучасній Україні й досі не склалася усталена система розвитку законодавства, яка повинна передбачати відповідно до західноєвропейського досвіду такі основні аспекти як: концептуальне обґрунтування проблеми, яка є предметом законодавчого регулювання; законодавче забезпечення її концептуального бачення; розробка конкретних законопроектів. Але у нашій державі все реалізується з точністю до навпаки. Так, наприклад, спочатку в «турборежимі» Верховна Рада України просуває необдумані та непомірковані Закони з огля-

ду маніпулятивного впливу на незалежність НАБУ та САПР, а потім їх під тиском громадської спільноти як незадовільної реакції намагається їх скасувати, відновлюючи таким чином можновладне обличчя...

Варта увага вітчизняного законодавця щодо повоєнного виборчого права і проблема присутності закордонних риторів у національному інформаційному просторі. Адже кабельні оператори, керуючись внутрішнім комерційним законодавством, спроможні як свідчить досвід проведення виборчих кампаній, демонструвати позицію відвертої підтримки одного з претендентів на відповідний мандат – депутатський чи президентський.

У вітчизняному виборчому законодавстві явним є проблеми щодо забезпечення рівних прав кандидатів у процесі проведення передвиборної агітації, що значною мірою пов'язується з незадовільним формальнологічним визначенням термінів «передвиборна агітація» та «політична реклама», а також правовими колізіями між нормами різних законів, що регулюють передвиборну агітацію в транс-медіа тощо.

Також уявляється доцільним законодавцю виписати норми щодо врегулювання статусу національних спостерігачів, ефективно діючого контролю за фінансуванням учасників виборчих перегонів, врегулювати правовий статус, техніко-технологічний порядок електронної реєстрації тощо офіційних спостерігачів від громадських організацій.

Відтак, можна констатувати, що чинне законодавство України неналежно прописує основоположні гарантії рівних прав суб'єктів повоєнного виборчого права, їхнього рівного доступу до джерел інформації в процесі перебігу виборчої кампанії. Це можна поправити такими можливими шляхами якб підготовкою та прийняттям Виборчого кодексу, в якому доцільно викласти окремим блоком питання: техніко-технологічного забезпечення виборів як в онлайн-режимі, так і в офлайн; внесенням докорінних змін із застереженням громадськості до низки чинних законів; ухваленням нового виборчого закону.

1.2. Класифікаційна особливість повоєнного виборчого права

З цифрових умов сучасних реалій, що склалися, основним суб'єктом політико-правового життя мають стати політичні партії, для яких має вирішувати виборець. Для цього кіберфахівці мають стати передбачуваними з огляду вразливості хакерських атак ворога на серверські інфраструктури цифрових мікропроцесорних систем. На жаль, у цій *кібербезпековій перспективі* як важливої класифікаційної особливості повоєнної виборчої системи відсутні конституційні положення у тексті Основного Закону України. Тому, на міжнародному рівні Україна як країна не позиціонується, що не може позначитись на правових аспектах розуміння народу як осія суверенітету, цілісності і незалежності країни.

Як свідчить європейський досвід, на загальнодержавному рівні та інформаційного суспільства знань доцільніше долати на засадах *пропорційної виборчої системи* з відкритими списками, в яких діяльність політичних, що постають парламентськими, має бути транспарентною, превентивною відповідно до ними є оприлюднених програм як предмет їхньої відповідальності. На жаль, пропорційна виборча система в сучасних повоєнних реаліях України значною мірою дискредитована так званими «партійними списками». Проте, утвердити політико-правову відповідальність поза її межами, як свідчить європейський досвід, неможливо. Тому, можна стверджувати, що в класифікаційній особливості виборчої системи є оптимізація громадської та громадянської відповідальності суб'єктів соціально-політичного життя. З огляду канонічної уяви правової науки, це має бути пропорційна виборча система з відкритими списками за допомогою цифрових сучасних інформаційних технологій, що ідентифікують як виборця, так і тих громадян, що вибирають як суб'єкти політико-правових відносин. Виняток можуть складати вибори на рівні села, селища та району, де має бути запроваджена виключно мажоритарна виборча система. Лише пропорційна виборча система з відкритими списками здатна вибудувати правову систему, що ґрунтується на принципі демократії та Верховенства права.

1.3. Воєнно-оборонна ідеологія як важливий принцип повоєнного виборчого права

Аналітичне оперування світоглядних основ ідеології

У цьому аспекті варто озвучити принцип воєнно-оборонної ідеології, що означає різноманіття ідей як плюралізм думок, засноване на свободі духовного та інтелектуального життя. Це також можливість вільного існування та функціонування у суспільстві різних поглядів та ідей відносно устрою держави, участі у політичному житті, напрямів та перспектив розвитку країни та інших суспільно значущих питань. Адже суб'єкти політико-правових відносин мають право самостійно обирати ідеологічні орієнтири, безперешкодно їх висловлювати, обстоювати та пропагувати.

Втім, важлива теоретико-методологічна, методична і праксеологічна особливість розглянутого воєнно-оборонного принципу полягає в тому, що сучасне зухвале ігнорування та нехтування ідеологічною проблематикою в недалекому майбутньому неухильно трансформуються в різнопрофільну суспільнопроблемність і деструктивність, значна частина якої нібито не має нічого спільного з ідеологічним супроводом людської життєдіяльності. Адже логіку та закономірність такої каузальності та корельованості саме філософія права принципово підтверджує впродовж століть і продовжуватиме це робити доти, доки існуватимуть сама суспільна форма людського існування та спонукально-мотиваційні інтереси його ідейного, ціннісно-цілепокладаючого і загалом світоглядного забезпечення. Оминуть чи обмануть цей принциповий ідентифікатор неможливо, оскільки інтелектуальні зусилля варто засередити на інших – більш продуктивних і перспективних – ціннісно-сміслових напрямках як державно-стратегічних алгоритмів пріоритетності. У цьому сенсі, послуговуючись аналогіями з економіки та політичної ідеології, можна стверджувати та вбачати, що гіперліберальна бездіяльність держави та громадянського суспільства у сфері аналітики ідеологічного ринку призводять не стільки до його саморегуляції і побудови гармонійних балансів,

скільки до непередбачуваних мутацій спочатку ідейно-світоглядної пропозиційності, а згодом і небезпечної дезорієнтації та деморалізації суспільної свідомості.

Це все більше втрачає критеріальні (принципові) орієнтири загальносуспільного блага, опції та ідеальної моделі соціально-правової форми життя особи, держави та суспільства. Тому, з огляду на зазначені небезпеки та загрози держава і громадянське суспільство стосовно до перспектив воєнно-оборонної ідеології мають діяти в неоконсервативний спосіб – визнаючи цінність громадських та ідейно-світоглядних свобод. При цьому, необхідно вживати своєчасних регламентаційно-нормативних заходів з метою забезпечення сповзання суспільної свідомості до ідеологічної рецесії, відвертого ідеологічного негативізму і деструктивізму. Саме такий принциповий підхід виявиться не лише відповідальним, а й тривіально прагматичним, праксеологічно якісним.

На загал ідеологічній проблематиці гріх нарікати на негожість уваги до себе, оскільки така ідеологія перебувала якщо не в епіцентрі суспільного дискурсу, то, принаймні, аж ніяк не на його периферії. Щоправда, анонсувати сучасний принциповий дискурс як науково ефективний, продуктивний чи хоча б цивілізований важко. Адже зовсім недавно на заваді був тоталітаризм, а сьогодні – нігілізм як підсвідома компенсаційна реакція заперечення минулого. Натомість в Україні дослідницька модальність явища ідеології залишається невизначеною та неконцептуалізованою, а саме: критеріальний рівень її нормативності, рекомендаційності, пропозиційності, констатаційності, описовості тощо. Тому, слід розвивати як концептуальні основи, так і практичні підходи, котрі дозволять оптимізувати сфери оборонного виробництва. У даному разі увага акцентується на потребі формування ефективного способу мислення, накопичення та систематизації теоретичного доробку, який сприятиме якісно вищому праворозумінню ідеологічного сегмента соціальної дійсності, а отже – креативному засвоєнню воєнно-оборонної ідеології та евристичному оперуванню нею. Досягнення такої мети можливе лише в тому разі, якщо основ-

ні зусилля будуть зосереджені на міжгалузевому дослідженні тих фактів, що досягають якомога вищого рівня інтерпретаційної виразності та аргументаційної переконливості.

Безперечно, з огляду виборчої системи правова свідомість у критеріальному аспекті воєнно-оборонної ідеології реалізує свій потенціал у двох іпостасях: відображувальній та дієво-творчій. Цю правову особливість виразно ілюструє критеріальна функція випереджаючого відображення – це здатність такої свідомості перерости наявний стан соціально-правового розвитку за рахунок екстраполяції логіки і закономірностей суспільного генезу в оглядове майбутнє та евристично спонукати до оптимального алгоритму становлення. Так, наприклад, правові погляди з'явилися в результаті класового розшарування на бідних і багатих, що становлять соціальну нерівність. За критерієм глибини, способу і ступеня відображення ідеології в правовій свідомості варто виокремити повсякденно-практичний та науково-теоретичний рівні.

При цьому, слід зауважити, що повсякденність у даному разі зовсім не означає неповноцінності: на противагу систематичності, раціональності та чіткій усвідомленості теоретичного рівня правова свідомість володіє такими невластивими для її теоретичних рис як повнота і цільність світосприйняття. Адже повсякденно правова свідомість виникає стихійно, в процесі практичної діяльності людей, на підставі життєвого досвіду, що містить у собі різноманітні емпіричні знання про природні та соціальні явища. Серед них – правова свідомість мас і людей, сформована в процесі практики повсякденного життя, під час безпосередньої взаємодії з навколишнім світом. Іншими словами, виявляються тісно взаємопов'язаними емоційно-задрісне та раціональне, досвід та традиції, настрої та стереотипи. Цей рівень правової свідомості нестабільний, оскільки залежить від мінливих емоцій та динаміки багатьох тенденцій і умов життя.

Разом із тим, такий рівень правової свідомості істотно статичний, оскільки орієнтується на стереотипи типових алгоритмів, котрі заважають гнучкості мислення, бо мають однобічний

характер. Крім того, повсякденно правова свідомість складається з повсякденного знання та суспільної психології. Якщо повсякденне знання відзеркалює уявлення про умови буття людей, слугуючи критеріальним орієнтиром початкового рівня, то повсякденно правова свідомість відтворюється у формах повсякденного знання про властивості та зв'язки з воєнними реаліями. Способом вираження повсякденно правової свідомості є суспільна психологія, на рівні якої домінує не знання про дійсність, а унормоване ставлення до цього знання та правила надання їй оцінки з огляду різних соціальних груп, а також національно-етнічних спільнот.

Отже, воєнно-оборонно ідеологічний інтеграл складається з багатьох диференціалів, що мають найбільше значення для комплексного, генеративно-цілісного дослідження ідеологічної дійсності у воєнних реаліях життя. Бо вичерпне і адекватне вивчення ідеології передбачає з'ясування субстанційних складових ідеологічної дійсності, а також виявлення критеріальних підходів та еквівалентів ідеології на рівні інших форм суспільної свідомості, споріднених з нею правовою. При цьому, атрибутивною ознакою сучасних ідеологічних реалій є потреба тісної взаємодії, взаємозбагачення і взаємопотенціювання ідеології та інших сфер знання. Послугуючись освітньою аналогією, якщо сучасна ідеологія має ефективно функціонувати, то їй варто подбати про успішну трансформацію свого «інституту» в багатопрофільний «університет». Це зумовило необхідність знаходження і взаємопотенціюючого застосування критеріального інструментарію з різних сфер соціальної дійсності, гносеології та епістемології. Адже розв'язання стрижневих проблем українського самоздійснення потребує не лише соціально-філософської винахідливості, наукової сумлінності та фактологічної строгості, а й по-громадянськи відповідального і безкромпромісного очищення ідеологічного дискурсу від світоглядного намулу, суперечливих і невиразно чітких способів аргументації. Так увиразнюється необхідність запропонувати розумінню ідеологічних реалій принципово вичерпне тлумачення, окреслити

можливі альтернативи, в ніякому разі не вдаючись до послуг змістовно порожнинних трюїзмів та евфемізмів.

Законодавчо-безпекові гарантії щодо передумов полюсного спектру в ідеологічній багатоманітності

За таких обставин своєрідною гарантією ідеологічної багатоманітності, серед якої є принцип воєнно-оборонної ідеології, слугує конституційне положення, що закріплює різноправність ідеологій. Згідно з цим положенням держава не може вдаватися до засобів примусу громадян чи їхніх об'єднань дотримуватись тих чи інших ідей чи поглядів, вивчати чи пропагувати ту чи іншу ідеологію, законодавчо чи в інший офіційний спосіб їх закріплювати. Втім, зазначений принцип на тлі війни, на наш погляд, має передбачати Інтернет-цензуру з боку кіберконтрозвідки як прерогативи спецслужб, що здійснює координаційний контроль за спонукально-мотиваційними намірами змістовно та характерно різних антикорупційно налаштованих ідеологічних уподобань.

Проте, клановий характер підпорядкування та діяльності провідних політичних партій не дозволяє досягнути відповідності між інтересами виборців, можливостями їх делегування шляхом загальнонародних виборів та отриманим парламентським представництвом. При цьому, певною протипагою зазначеній ситуації можна розглядати мажоритарну складову виборчого процесу, однак суттєво поправити за участі «мажоритарки» виборчий процес навряд чи вдасться, зважаючи на стереотипно усталені процедури та технології, а також в силу не на достатньому рівні телекомунікаційного формування виборчих комісій в онлайн-режимі поруч із офлайн-режимом. Не можна зневажати і її корупційним потенціалом.

У цьому сенсі саме процесом формування людини як особистості, громадянина і працівника, стандартів рівня та якості життя в частині їх обумовленості діяльністю держави полягають основні проблеми взаємодії держави і суспільства, громадянина і держави, проблеми, які до того є посилюються конституційною невизначеністю механізмів правової взаємодії – у конституції України відсутні терміни «суспільство» та «країна».